

Hebt u dat ook wel eens?

...en andere columns...

Piety Veenema

www.pietyveenema.nl

Digibundel **“Hebt u dat ook wel eens?”**

... en andere columns...

Piety Veenema

Grijpskerk, voorjaar 2013

Columns van 2010 tot en met 2012, verschenen op eigen website www.pietyveenema.nl
en op www.welkominzuidhorn.nl

Foto omslag: Cobi v.d. Nouwenland, Houwerzijl, www.houwerzijl-online.nl
(zie onder Reportages > Frouw Couture – openhuis)

De foto is gemaakt op 18 november 2011 tijdens een expositie bij Frouw Couture in Houwerzijl.
De in deze bundel opgenomen column “*Van Nacht naar Spaans dansje*” gaat over de ontmoeting met Frouwktje Hielkema, eigenaresse van Frouw Couture, www.frouwcouture.com

Inhoudsopgave:

<i>Columns</i>	<i>Pagina</i>
Toch een verschil	4
Melle-geur	5
Ga fietsen	6
Mijlpaal	7
Rijtjes leren	8
Vogelmuur?	9
Seks	10
Pikkedillen	11
Hebt u dat ook wel eens?	12
Zomaar ineens	13
Nog zoveel plannen...	14
Maar toch (1)	15
Maar toch (2)	16
Brandstof voor elkaar	17
Doar geven wie nait veur?	18
Elk nadeel heb z'n voordeel	19
God in je broekzak	20
Grensoverschrijdend gedrag	21
Labbekak	22
Passione Italiana	23
Van Nacht naar Spaans dansje	24
Grutterskast met laatjes	25
Als een kievit...	26
Lentekriebels	27
Wat als...	28
“Lytse” poppe	29
Froulju fan it âld bestjoer	30
Pech en geluk	31
Nooit de deur uit zonder...?	32
TV-TAS	33
Een soort Big Brother	34
Brabants recept	35
Herinneringsbankjes	36

Dank aan hen die ik tot nu toe in mijn leven heb ontmoet, die wellicht onvermoed een bijdrage aan deze bundel hebben geleverd door iets van zichzelf te laten zien.

Het kan namelijk zomaar gebeuren - soms vele jaren later – dat hiervan iets in een of andere vorm terugkomt in een column of gedicht....

Piety Veenema

Toch een verschil

Vanavond maar iets makkelijk eten, denk ik in de trein na een lange werkdag. Straks gauw even boodschappen halen voor een pasta. Of ik neem pizza's. Mijn treinreis is maar een eindje. Nog één minuut, zie ik op mijn horloge. Opeens klinkt er getoeter. Langerekt. En nóg een keer.

Oei, net als toen. In 1985. Toen, in Friesland, óók dezelfde waarschuwing, daarna vreselijk geratel. Alsof de trein over grindstenen reed. Helaas was dat iemand met een fiets.

Wie of wat is het nu? Ik zit té dicht achter de machinist om iets te kunnen zien. Maar de enorme klap voel ik des te harder. Zwaar en dof. Het voelt alsof de trein ietsjes optilt, dan volgt een lange remweg.

Destijds - in die overvolle trein – was het een fractie stil. Daarna opgewonden stemmen, overstuur gegil en heen-en-weer gevlieg van kinderen op schoolreis. Meesters en juffen die handen tekort kwamen. Nieuwsgierigen die uit de raampjes hingen om een glimp op te vangen van wat in de verte op de rails lag. Het wachten was het ergste, op wat er precies gebeurd was. Wat NS-personeel en politie besloten. Of de trein wel verder kon rijden en wanneer.

Vandaag – in dit treinstel – zijn de schrik en schok hetzelfde, zij het wat rustiger. Uit de reacties om mij heen blijkt dat het voor sommigen niet de eerste keer is dat ze een ongeluk meemaken. Een tienerjongen vertelt trillend dat hij een paar half opengereten koeien voorbij zag vliegen. 'Kun jij daar vannacht wel van slapen?' vraag ik. 'Túúúrljik wel,' klinkt het stoer.

We kijken naar buiten. Door het weiland komen vier agenten aangemarcheerd, gevolgd door een politiebus. Een lange stoet koeien trekt aan hen voorbij naar de verderop gelegen boerderij. Melkerstijd. Ai, de boer heeft niet de hele veestapel op tijd over de rails kunnen krijgen. Helaas hebben vier koeien de botsing niet overleefd, wordt er later omgeroepen. Alle vier drachtig. Erg sneu. En erg voor de machinist.

Nu komen de verhalen los. Wildvreemden praten met elkaar alsof ze elkaar al jaren kennen. En ik doe daar even hard aan mee.

Na drie kwartier springen wij uit onze trein. Lopen tussen de rails naar de intussen gearriveerde Intercitytrein. Nog een hele toer om daar ongehavend in te klimmen. Maar er zijn vele behulpzame agentenhanden. Terug naar Zuidhorn wordt ons aangeraden de andere kant op te kijken, want: "het is geen fraai gezicht."

Al met al heeft het een uur geduurd. Met ferme passen loop ik over het perron. Niet naar de gereedstaande bus. Maar naar manlief in de auto die al op mij wacht. Want hoewel het vrijwel dezelfde ervaring is als in 1985, is er één duidelijk verschil. Toen waren er nog geen mobieltjes. Nu had vrijwel iedereen in de trein het thuisfront al op de hoogte gebracht. Sommigen in geuren en kleuren.

En het eten vanavond? Dat wordt tóch nog wat anders. We besluiten onderweg maar langs de snackbar te gaan.

Melle-geur

Hè? Wat stinkt dit. ‘k Heb het nog maar net in mijn handen en het hangt al in m’n neus. Een geur die ik niet direct thuis kan brengen. Komt zeker omdat het al een heel oud boek is. Dat denk ik tenminste. Maar waarom denk ik dat? Omdat ik het geleend heb van m’n oude boekenvriend van 85?

Ik kijk naar de omslag. Dáár komt het door, dat ik denk dat het al oud is: Door de zwarte rug. En door de kleuren van het water en het zand op de voorplaat die een beetje oud en vaal vergeeld aandoen. Of komt het door de titel: “De oerpolder”?

Hoe het ook zij. Het boek ruikt beslist niet lekker. Een beetje poeperig zelfs. Naar mest misschien. Ik ruik nóg eens. Sla een bladzij om, en nóg een. Beland met mijn neus op pagina 15. Daar snuif ik wéér. Ho eens, dit is geen mest. Dit is....

Daarom zijn de bladzijden zeker wat gelig. Net zoals witte vitrage kan vergelen door het vele roken. Nee, tóch niet, zie ik nu. Het is gewoon de kleurkeuze van de uitgever: Ecrú. En tóch hangt er die geur aan, die ik eindelijk herken. Onmiskénbaar nu.

Melle, van wie ik het boek geleend heb, rookt als een ketter. Ik kom er wel eens hoestend vandaan na een uurtje bezoek. Eigenlijk kan ik niet goed tegen sigarettenlucht, maar het is zijn huis. Dus zeg ik er maar niks van. Hoewel ik weet dat hij het zonder meer zou laten als ik het hem zou vragen. Maar hij is zó dol op zijn sigaretje. Zelfs toen hij naar het ziekenhuis moest voor een maagonderzoek, greep hij ’s morgens van tevoren het allereerst naar zijn rokertje.

Zie je wel, dát is het natuurlijk. Zijn hele bejaardenwoning is doortrokken van die lucht. Zijn halletje, de sierkussens op zijn leren bank. Zijn boekenkast. En dus ook het boek “De oerpolder” dat hij mij spontaan te leen gaf. Voorin zoek ik het jaartal: 2006. Nog vrij nieuw dus.... Maar het ruikt als was het minstens een halve eeuw.

Eigenlijk wilde ik het boek straks teruggeven aan Melle, als ik even gedag ga zeggen. Want het lag al enkele weken onaangeraakt, boven op mijn andere nog te lezen boeken: in mijn witte boekenkast in mijn rookvrije woonkamer.

Maar nu..... ik sla het open. Lees *Prelude* op bladzij 9. In het Fries. Mijn memmetaal. En het raakt me. Meteen al bij het eerste woord: *Tiisdeitemoarn...*

Ook nu is het dinsdagmorgen. Wat een bjusterbaarlik toeval.

Geïnspireerd opeens neem ik het boek mee naar boven, naar mijn computerkamer. Ik besluit het boek nog een tijdje te houden. En ik snuif nog eens goed. Melle-geur.

Piety Veenema – 30 januari 2010

Vanwege privacy –redenen is de naam van mijn boekenvriend gefingeerd.

Ga fietsen

Het is zaterdagmorgen. Ons vaste ritueel: radio op de klassieke zender, koffie met wat lekkers erbij, manlief en ik elk op een bank met de *Leeuwarder Courant* en *Trouw*. Die laatste heeft dit weekend een extra bijlage: *Fiets & wandel*. Een kleurrijk geheel, met in het midden een uitneembaar programma voor de Fiets- en wandelbeurs. Al bladerend valt mijn oog op grote witte letters in een blauw kader: *Waarom fietsen zo gezond voor u is....*

Een hele opsomming: *Fietsen verhoogt uw fitheid, houdt u op gewicht, geeft u een lekker gevoel als u het regelmatig doet, vermindert de kans op ziek zijn, is geruisloos, gemakkelijk, voordelig, enz.* Blijkt uit de onderste zin dat het om reclame gaat voor huurfietsen bij alle Fletcher Hotels.

Niet dat ik daar iets op tegen heb. Want ik ben het van harte met die fietskreten eens. En bovendien, de hele bijlage is één grote reclame voor recreëren in Europa en landen ver weg. En dat laatste... daar gaat het me om.

Op pagina 3 staat dan wel zo mooi dat steeds meer mensen vallen voor deze eenvoudige, duurzame en voordelige manier van recreëren. Maar...is dat wel zo als je ver weg gaat? Zoals de vier wereldfietsende fotografen die in woord en beeld vertellen over hun verre reizen naar Zuid-Amerika, Nieuw-Zeeland of Azië?

Ik heb genoten van hun verhalen hoor, daar niet van. De een zei: "Het gaat snel genoeg om ergens te komen en langzaam genoeg om de omgeving intens te beleven." En een ander: "Je ziet, ruikt en hoort alles om je heen. Je maakt alles veel bewuster mee en op de fiets heb je alle vrijheid." Dat voel ik - als fervent liefhebber van fietsen - helemaal mee.

Maar heb je daar per se het buitenland voor nodig? Wat is er trouwens duurzaam aan reizen in een vliegtuig naar de andere kant van de wereld?

Eenvoudig en duurzaam. Daar gaan we voor, manlief en ik. We proberen onze ecologische voetafdruk op aarde zo klein mogelijk te houden. In onze vakanties en weekenden wandelen en trappen we heel wat kilometers weg. "Een weekend lijkt vaak wel een week," zegt een van de wereldfietsers. "Je tijdsbesef is weg als je fietst." Ook mee eens. En ook helemaal mee eens dat dat een bewijs is dat je je ontspannen en vrij voelt. Maar daar heb ik echt het buitenland niet voor nodig.

Ik blader nog eens terug naar de reclame voor huurfietsen bij die hotels.

Aha, ik heb nog een kreet uit dat blauwe kader vergeten, zie ik nu. Voor mij een hele belangrijke: *Meer fietsen betekent schonere lucht in uw eigen omgeving.*

Piety Veenema - 23 februari 2010

Reacties op deze column:

Via-via hoorde ik dat deze column nogal wat verontwaardiging had opgeroepen bij een wereldreiziger. Ook een vriendin durfde eerst niet te vertellen dat ze een vakantie week naar Egypte had geboekt. Overigens was het niet mijn bedoeling anderen een schuldgevoel te bezorgen. Als een ander wel de behoefte heeft om naar het buitenland te gaan, is dat natuurlijk prima.

Mijlpaal

'Gefeliciteerd,' lees ik op de ansichtkaart die ik van de deurmat opraap. 'Het is tien jaar geleden. Gefeliciteerd met deze mijlpaal.'

Ik draai de kaart om. Een prachtige staalblauwe ijsvogel op een tak. Zijn dolksnavel naar achteren. Mijn lievelingsvogel. Een toepasselijker kaart had mijn oude vriendin - met wie ik ooit in het plattelandsvrouwenbestuur zat - me niet kunnen geven. Een heleboel ijsvogels hebben deze winter in Nederland helaas niet overleefd.

Overleven. Meteen moet ik denken aan zus Janny, die op haar 40ste een knobbeltje in haar borst had. In datzelfde jaar overkwam mij, haar drie jaar jongere zus, hetzelfde. Maar zij had de pech en ik het geluk. Toen ik veertig werd, gaf ik een groot feest. Want voor mij was het niet zo vanzelfsprekend dat ik die mijlpaal bereikte. Het was het laatste feest waar mijn zus bij kon zijn. Op haar 43ste stierf ze.

Wéér een mijlpaal was voor mij de herdenking van de sterfdatum van Janny. Inmiddels was ik 43 en had ik mijn zus overleefd. Een heel dubbel gevoel. Waarom zij wel. En ik... ik niet? Ik vond dat moeilijk. Raakte langzamerhand emotioneel opgebrand. Ging met lood in mijn schoenen naar mijn werk. Een stressbaan, die me steeds zwaarder viel. En ik baalde steeds meer dat ik nooit ergens écht tijd voor had. Altijd maar rennen, vliegen, draven. Druk, druk, druk. Het putte me totaal uit.

Een tijd van ziekte brak aan. En van bezinning. Wat wil ik eigenlijk met de rest van mijn leven? Ik zat in een diep dal, ging in therapie. Want ik had ook nog last van een veel te groot verantwoordelijkheidsgevoel. Maar de vraag liet zich niet meer wegpoetsen: 'Wat vind je het allerbelangrijkste in je leven?' Mijn eigen welzijn, dacht ik, anders zat ik hier niet in therapie. Maar dát durfde ik amper te zeggen. Bang, dat ik egoïstisch gevonden zou worden, en niet aardig.

Toch, denkend aan mijn zus, durfde ik het uiteindelijk aan mezelf bij de kladden te grijpen. Het was echt absurd dat het leek alsof ik mijn werk verheerlijkte als de enige zin in het leven. Dat ik er jarenlang voor een ander was, maar nooit aan mezelf toekwam. Het leven is maar zó kort, dacht ik destijds. Ik ga minder werken. En de financiële consequenties neem ik voor lief. Mijn eigen welzijn gaat voor alles. Mijn tijdperk van alleen maar carrière maken, rennen en vliegen is voorbij.

Een nieuw tijdperk brak aan. Eindelijk meer tijd voor mezelf en voor mijn hobby's. En meer rust, vooral dat laatste. Daar heb ik het meeste van genoten. 't Is feest vandaag. Dat zeg ik niet al tien jaar lang - zoals op de kaart werd verondersteld - maar al bijna 12 jaar.

Met de kaart van de ijsvogel in de hand loop ik naar de woonkamer. Daar draai ik de kaart weer om. Zie het ouderwets sierlijke handschrift van mijn oude vriendin. Lees haar moederlijke raadgeving: 'Je hebt de gave. Probeer het. En ik zie met spanning uit naar het resultaat.' Dat slaat op iets totaal anders. Maar dat doet hier nu even niet ter zake....

Piety Veenema - 16 maart 2010

Rijtjes leren

“En dan nu de liederen van Huub Oosterhuis die geschrapt worden omdat ze te vaag en te weinig over God gaan” zei Rob Schouten onlangs in zijn column in Trouw. “In de Bijbel staat een heel bijbelboek waar God niet in voorkomt, Ruth.”

Hè? dacht ik gelijk. Ruth? Daar heb je het mis, Schouten. Ruth zegt immers tegen haar schoonmoeder Naomi: “Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God”. Dus het komt op zijn minst twee keer voor.

Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, zeg ik in mijn gedachten op. *Jozua, Richteren, Ruth*.

En meteen zit ik weer in onze “School met de bijbel”, ruim 45 jaar terug. In de klas dreunden we niet alleen de tafels van 1 tot 10 op, maar ook het Oude Testament : *1 Samuël, 2 Samuël, 1 Koningen, 2 Koningen, 1 Kronieken, 2 Kronieken*.

Fier rechtop. Armen over elkaar: *Ezra, Nehemia, Esther, Job. Psalmen, Spreuken, Prediker, Hooglied*.

Diep ademhalen voor de laatste rij: *Jesaja, Jeremia, Klaagliederen van Jeremia, Ezechiël, Daniël, Hosea, Joël Amos, Obadja, Jona, Micha, Nahum, Habakuk, Zefanja, Haggai, Zacheria*. En dan na een diepe zucht: *Maleachi!*

Thuis deden we het soms ook, tussen de aardappelen en de pap, onder regie van mijn vader. Hij glunderde van trots dat een aantal van zijn zeven galmende dochters al net zo’n kei waren in teksten uit hun hoofd leren als hij.

Hoewel diepgelovig, zwaarmoedig was mijn vader niet. Nadat wij het laatste bijbelboek er uit joelden: Maleachi, zei hij steevast: “Mallejachie, waarom lach ie? Nou, Habakuk zijn broek is stuk. Ga naar Jesaaje, die zal hem wel naaie.”

Wonderlijk hè? Dat je soms door één woord of een opmerking zomaar ineens aan vroeger denkt. Zou dat komen doordat ik al enige jaren geleden Sara heb gezien?

Trouwens, het bijbelboek waar het woord God niet één keer in voorkomt, is... Esther.

Piety Veenema – 23 maart 2010

VOGELMUUR?

‘Dat laten we maar thuis,’ zeg ik tegen manlief. We hebben onze koffers ingepakt voor een paasweek weg en ik leg de *Basisgids flora en fauna van Nederland* die ik in mijn handen houd, terug in de boekenkast. ‘Er bloeit nu nog nauwelijks iets.’ Ja, klein hoefblad en hondsdrif. En speenkruid natuurlijk. Maar dat kennen we. Daar hebben we dit boekje niet voor nodig.

Tijdens onze eerste wandeling op de Utrechtse heuvelrug heb ik al spijt. Want we zien opeens in de berm allemaal witte bloemetjes. ‘Hee, dat lijkt de parnassia wel,’ is het eerste wat in me opkomt. Maar dat kán helemaal niet. Dat bloeit pas vanaf juli. Parnassia is een erg zeldzaam plantje en komt vooral op de waddeneilanden voor. Maar gelukkig komen we het plantje de laatste jaren ook in het NAM-park - net buiten ons dorp Grijpskerk - weer veelvuldig tegen.

Gehurkt bekijk ik de witte bloemetjes in de berm. Ze hebben geen groen geaderde kroonbladeren, zoals de parnassia. En ze zijn ook minder hoog. En de bladeren zijn niet eirond- hartvormig. Eerder handvormig en diep ingesneden. Ik zie ineens een plaatje voor me uit de *Basisgids flora en fauna*. Meen me te herinneren dat het vogelmelk of vogelmuur heette. Zou dat het zijn?

Later, tijdens onze fietstochten in deze paasvakantieweek, zien we de witte bloemetjes ook onder bomen, en in diverse slootwallen. En ik weet ineens weer dat vogelmuur al vroeg bloeit op schaduwrijke plekjes. Maar die bloemen van vogelmuur zijn toch anders? Ik herinner me vrij diep ingesneden kroonbladeren. Hè, hadden we dat boekje nu maar.

Weer thuis is mijn eerste gang naar de boekenkast. Al bladerend ontdek ik dat ik het helemaal mis had. Geen vogelmelk. Geen vogelmuur. En ook geen grote muur die men soms met vogelmuur verwacht. Maar een aardige voorjaarsbloeiër met bloempjes die dansen op de wind. De naam is dan ook afgeleid van het Griekse woord “anemos” dat “wind” betekent: de bosanemoon.

En die flora- en faunagids? Die laten we nooit meer thuis.

Piety Veenema – 14 april 2010

SEKS

‘Waar en hoe doe jij inspiratie op?’ Toen die vraag mij voor het eerst werd gesteld in een interview, hoefde ik daar niet lang over na te denken. O, dat kan echt door van alles zijn: een simpel krantenbericht, een opgevangen opmerking in de trein, een tekst op een grafsteen. Bepaald gedrag dat me opvalt. Non-verbale signalen. Gewoon dus de alledaagse gebeurtenissen om me heen.

Maar ook de vrije natuur, waarin ik veel wandel en fiets, inspireert mij. Verder gebeurt er onderweg op de fiets van alles in mijn hoofd. De ene gedachte roept vaak weer een volgende gedachte op. Of een andere associatie. Soms worden er compleet nieuwe scènes geboren. Of een plotlijn uitgedacht voor een nieuw verhaal. Of ik denk na over een betere titel voor mijn thriller of volgende column.

Seks, dacht ik laatst op de fiets, als ik dat als titel voor mijn nieuwe column kies, dan weet ik wel bijna zeker dat de lezer deze gaat bekijken. Hopelijk voelt u zich nu niet betrappt en haakt u af. Maar zo werkt het nu eenmaal. Hoewel, als ik het vervolgens presteer helemaal niets over seks te zeggen, zult u zich als lezer belazerd voelen en haakt u alsnog af.

Seks. Dat bracht mij op iets wat Saskia Noort eens in een interview zei. In haar thriller “De eetclub” staan misschien 3 pagina’s die over seks gaan. Maar iedereen heeft het er over, en niet over die andere 236 spannende pagina’s. Seks blijft dus wel heel erg hangen.

Seks. Een mannelijke collega daagde me eens uit: ‘Ik heb net je eerste aflevering van *Zwarte Romantiek* op de site gelezen,’ zei hij. ‘Zeg, van een thrillerschrijfster verwacht ik ook wel wat spannende seks, hoor.’

‘Seks hoort bij het leven,’ diende ik hem meteen van replek. ‘En ik schrijf over het leven, dus ik schuw de seks niet.’ Vervolgens deed ik zijn ogen knippen toen ik zei dat ik de rechercheur in mijn thriller - die ik momenteel aan het herschrijven ben - een erotisch avontuur laat beleven met een collega.

Maar, ik ben me terdege bewust van de impact die seks heeft. Het is net als met zout. Een snufje is lekker, maar van een emmer vol ga je kotsen. Het komt dus aan op de juiste dosering. Hopelijk heb ik ook de juiste dosering seks in mijn DIGI-thriller “*Zwarte Romantiek*” toegepast. Enfin, het oordeel is aan de lezer.

Piety Veenema - 28 april 2010

In 2010 verschenen mijn DIGI-thriller “*Zwarte Romantiek*” en DIGI-roman “*De bruid*” op de site www.welkominzuidhorn.nl
Beide verhalen zijn gratis te downloaden via deze site

Pikkedillen

‘Weet jij,’ vraag ik aan manlief, ‘wat pikkedillen betekent?’

‘Piccadilly,’ zegt hij nadenkend. ‘Piccalilly, dat zoetzurige goedje dat je op je brood smeert.’

Ja, daar dacht ik dus ook gelijk aan toen ik het las. Het stond in de zaterdagkrant, in een contactadvertentie: *Warme sportieve jongensachtig ogende man houdt van een knusse sfeer en pikante pikkedillen.*

Wat? Zit jij hier contactadvertenties te lezen? Terwijl je al meer dan 30 jaar gelukkig getrouwd bent?

Nee hoor, dat zei manlief niet. Volgens mij leest hij ze zelf ook wel eens. Wie niet eigenlijk? En mocht u het echt niet doen, dan kan ik het toch zeker aanraden. Al is het maar één keer.

Het heeft mij in elk geval een jaar of zes geleden geïnspireerd tot het schrijven van een korte thriller.

Maar goed, we hadden het over pikkedillen.

Eerlijk, ik had nog nooit van dat woord gehoord. Dus gelijk maar opgezocht in de Van Dale in de dertiende herziene uitgave: (mv) (1664) verbastering van *peccadille*), kleine zonden of misslagen; - kleinigheden.

Deze Brabander met een rijke gevoels- en denkwereld houdt dus van een knusse sfeer en pikante kleine zonden of misslagen. Of pikante kleinigheden. En hij zoekt een gelijkgestemde, stijlvolle, intelligente vrouw om, als het klikt intimiteiten met elkaar te delen.

Je moet maar durven. ‘k Ben eigenlijk best benieuwd of deze man veel reacties gaat krijgen. En van wie.

Of zou die andere invalide man meer kans maken? Die niet meer kan lopen maar graag naar theater en musea gaat en een humorvol maatje zoekt met warmte om zich heen? En die zijn oproep eindigt met: *Ook een handicap went, als je aan me gewend bent wil je geen ander.*

In elk geval is deze column ook een reactie, maar niet eentje waarop deze beide mannen zitten te wachten.

Piety Veenema – 4 mei 2010

Hebt u dat ook wel eens?

Hebt u dat ook wel eens? Dat je een nieuwe auto hebt gekocht, van een merk dat je nog niet zo heel vaak gezien hebt. Maar wat schetst je verbazing? Waar je ook naar toe gaat, overal kom je ineens dat automerk tegen. Niet één keer in de week, maar elke dag wel een paar keer.

Hebt u dat ook wel eens? Dat opeens je oog ergens op valt, terwijl je er anders aan voorbij liep zonder het op te merken? Dat zomaar ineens je antenne blijkbaar anders is afgesteld?

Zo viel mijn oog een tijdje geleden ineens op een colablikje in de berm. En nóg een... We fietsten ergens op de Utrechtse heuvelrug. En hoe meer ik er op ging letten, des te meer rotzooi zag ik: plastic flesjes, lege chipszakken, wikkels van snoep, ineengefrommelde sappakken, kartonnen bekers uit de snackbar. Zowel in bermen als in greppels en ondiepe sloten. Om de paar meter dreef er wel iets. En ik zag eenden die zich tussen roestige bierblikjes koesterden in de lentezon. Zó extreem had ik het nog nooit gezien.

Hebt u dat ook weleens? Dat u bij het aanschouwen van al dat zwerfvuil denkt: Wie doet zoiets nou? Nee, geef nu niet direct de jeugd de schuld. Of de kinderen. Want die doen het volgens mij niet alleen. Met Pinksteren viel mij - tijdens op de Veluwe - op, dat ook in bermen langs autowegen veel rotzooi ligt. Dat moet dus wel vanuit de auto weggegooid zijn door een volwassene. Of op zijn minst onder toezicht van een volwassene.

Hebt u dat ook wel eens, dat u zich ineens afvraagt: Zou het in onze eigen omgeving óók zo zijn? Wel, toen wij weer thuis waren, toerden we naar Lauwersoog voor een boswandeling. Onderweg speurde ik de bermen af. Gelukkig, lang zo erg niet. Maar toch, ook hier ontkwamen we er niet aan. Ook in het bos. En zelfs in ons zo geliefde NAM-park, net buiten Grijpskerk. En in Lauwerzijl, waar Dorpsbelangen zelfs een jaarlijks terugkerende schoonmaakactie houdt: *Handen uit de mouwen voor schoon Lauwerzijl*. Vrijwilligers van 5 tot 60 gaan samen gehuld in oranje veiligheidsjacks en gewapend met grijpers en vuilniszakken het afval in de bermen te lijf in en om het dorp.

Hebt u dat nou ook? Dat u denkt: wat een goed initiatief. Dat zouden ze in veel meer gemeentes moeten doen. Maar eigenlijk is het schandalig. Dat zoiets nodig is. Dat er mensen zijn die niet het fatsoen hebben hun eigen rommel bij zich te houden, maar het zonder nadenken weggooiën of uit onverschilligheid dumpen. Dat is toch iets om boos, verdrietig en moedeloos van te worden. Hebt u dat ook wel eens?

Piety Veenema - 1 juni 2010

Zomaar ineens

Zomaar ineens. Daar denk ik aan op een zondagmiddag op de fiets, in het mooie natuurpark rond de NAM-lokatie, net buiten ons dorp. Het is de titel van een column over ernstig ziek zijn waarmee ik een tijdje geleden begon en halverwege ben blijven steken. *Zomaar ineens.*

Die twee woorden roepen weer andere woorden op in mijn hoofd. Fietsend over het pad tussen korenveld en aardappelland, over houten bruggetjes in het park, tegelijk genietend van snaterende eenden en meerkoeten en van de paarse rietorchis die momenteel volop bloeit, gebeurt er van alles in mijn hoofd.

Zomaar ineens komt het in je leven.

Het zijn de beginregels van een versje op een kaart die vrienden ons in 1998 stuurden toen mijn moeder ernstig ziek was en niet meer beter kon.

Zomaar, van het ene op het andere moment

Ben je door zorg omgeven

Voel je hoe kwetsbaar je bent

Manlief fietst al een heel stuk voor me uit. Hij is al bij de vijfde brug waar een moederzwaan kortgeleden zat te broeden tussen het riet, terwijl ik verder over dat versje nadenk. Ik denk er nóg aan als ik over de volgende houten brug fiets, net voor het dorp Kommerzijl, en bewonder rechts van mij prachtige roze waterlelies in het water. Dan kijk ik weer voor me. Help, die paal... Midden op het pad!

Het gaat zó snel, maar in die fractie van een seconde - voor ik met mijn linker bovenbeen tegen die rood-witte paal dreun - heb ik blijkbaar nog net wat bij kunnen sturen, want ik blijf overeind. Maar ik sta te hyperventileren als een gek. Van de pijn. En de schrik. Manlief roept: 'Wat doe je nou,' en even later in het gras: 'Ho, ho, er wel even bij blijven, hoor.'

Bijna ging ik daar onderuit. Vier kilometer van huis.

Vier kilometer terug. Bibberend, slap en wazig ziend. Hoe ik me op de fiets gehesen heb, weet ik niet meer. Maar fietsen ging in elk geval beter dan lopen. Mijn linkerbeen kon absoluut mijn gewicht niet verdragen. Dat werd 's middags thuis - na regelmatige ijskoeling - langzamerhand ietsje beter. Toch, de bloeduitstorting van zo'n 13 centimeter die in 9 dagen verkleurd is naar geel, is nog steeds pijnlijk. En ook de later nog ontdekte vier kneuzingen op de binnenkant van mijn been.

Zomaar ineens. Ik dacht bij die woorden vooral aan ernstige ziekte. Niet dat je zomaar ineens kwetsbaar kunt zijn door zo'n dom, dom ongeluk.

Zomaar ineens. Met de column waarmee ik een tijdje geleden begon en ben blijven steken, ga ik na mijn vakantie vast wel verder. Daar moet ik dan maar een andere titel voor bedenken...

Nog zoveel plannen....

‘Wat een leuk idee,’ zei ik tegen manlief.

We hadden al vele kilometers gefietst in de afgelegen oostelijke punt van de Gelderse Achterhoek, zonder een restaurant tegen te komen. Nu naderden we een boerderijterras. Heerlijk, we waren aan koffie toe. In de zelfbedieningskast - tussen uitnodigende zitjes - stond niet alleen koffie, maar ook thee en boerenkarnemelk. En eigengebakken kruidcake of appelcake.

‘Wat een leuk idee’ schreef ook iemand in het gastenboek dat ik tijdens de koffie doorbladerde. ‘Dat zei mijn man vorig jaar. Als we straks met de VUT gaan, dan fietsen we knooppuntenroutes en gaan hier bij Te Selle koffiedrinken. Nu is de VUT gekomen en zit ik hier alleen. Want mijn man is gestorven.’

Dit verwachtte ik niet in mijn zomervakantie. Zo’n verdrietig bericht. Zo plompverloren tussen de andere enthousiaste reacties over het boerderijterras. Het zette me ook aan het denken over een column waar ik een tijdje geleden mee begon, maar in was blijven steken:

Zij was eind vijftig en haar man was net met de VUT. Ze verheugden zich er op om - na een druk leven – meer tijd te hebben. Eindelijk genieten. Vooral in hun net gekochte vakantiehuisje. Maar plotseling raakte ze ziek en belandde in de ziekenhuismolen. Ze bleek een agressieve vorm van leukemie te hebben. Een kuur mocht niet meer baten.

Hij was jarenlang melkboer. Een groot deel van zijn huwelijk had zijn oude moeder bij hen ingewoond. Op zijn 63ste ging hij in de sanering. Eindelijk meer tijd voor zichzelf en zijn vrouw. Maar hij bleek longkanker te hebben. Veel te laat ontdekt. Zijn ziekbed duurde slechts 6 weken.

Ik begon met die column na een bericht van een zeer gewaardeerde kennis dat zijn vrouw longkanker heeft. Dit greep me aan en zodoende kwamen deze herinneringen boven. Ook reacties: ‘Je hoort dit zó vaak.’ ‘Is het niet familie, dan wel een buurt- of dorpsgenoot, collega, kennis of vriend.’ ‘Ze hadden nog zoveel plannen.’

Nog zoveel plannen. Ook deze vrouw uit het gastenboek, samen met haar man. Ze schreef dat ze hier vast nog wel eens terug zou komen. En: *‘Nu moet ik er zelf alleen iets van zien te maken.’*

En ik dacht toen we onze knooppuntenfietsroute weer vervolgden: Dank je wel onbekende vrouw, voor je bijdrage aan mijn column. En ik dacht ook aan wat ik ooit van een andere vrouw opving, achter mij in een restaurant: *‘Geniet van het leven, Het is maar even. Morgen kan het anders zijn.’*

Piety Veenema - 16 juli 2010

Maar toch (1)

Het was me het jaar wel. Twee maanden voor Oud en Nieuw, heb ik er even genoeg van. Niet van het leven hoor. Nee, ik heb even genoeg van de dood.

Begin januari begon het al. Bladerend door de krant stakte mijn adem bij een rouwbericht. Nee, dit kan niet, dacht ik. Niet zij, met wie ik in mijn jonge jaren zo'n leuke tijd had bij de plattelandsvrouwen. Maar ik herkende de namen van haar kinderen. En haar eeuwige gedrevenheid waarover ze spraken in het rouwbericht.

In diezelfde maand namen we afscheid van onze 93-jarige tante die niets liever wilde dan bij haar overleden echtgenoot zijn. Kort daarna hoorde ik van twee zeer gewaardeerde docenten dat hun partner ernstig ziek is. De ene vrouw heeft longkanker, veel te laat ontdekt. En bij de andere heeft de borstkanker – die zij dacht te hebben overwonnen - opnieuw zijn klauwen in haar gezet. Amper bekomen, kwam ik een kennis tegen bij de C1000. Haar man had net de laatste chemokuur gehad.

Lieve lezer, een vrolijke column wordt dit niet. Als u afhaakt kan ik me dat voorstellen want begin juni overleed een plezierige collega van mij door complicaties na een hartoperatie. In een volle kerk namen we afscheid van hem. Daarna was de vrouw van onze huisschilder aan de beurt. Haar strijd tegen die rotziekte was niet te winnen evenals de slopende longkanker waaraan vervolgens de man van een nicht overleed.

Op het werk leefden we intens mee met een collega. Haar vader was na een hartstilstand gereanimeerd, een week van hoop en vrees eindigde in diepe rouw. Onlangs schrokken we op van gillende sirenes en zwaailichten, drie huizen bij ons vandaan. De hulp voor onze buurtgenoot, toevallig de vader van wéér een goede collega, kwam te laat. Samen met haar stond ik bij zijn open kist.

Ik denk aan mijn oude oom bij wie Alzheimer nu permanent op bezoek is. En aan een vriendin van vroeger, die borstkanker heeft. En aan de vele ziekte- en doodsberichten van mensen die ik oppervlakkig ken, waar ik kon volstaan met het sturen van een meelevende kaart. Maar toch...

Ging de dood maar een jaar met vakantie.

Ach, het is maar goed dat ik het niet voor het zeggen heb. Er zijn immers ook mensen die zó ernstig lijden dat de dood een verlossing is. Een welkome vriend.

Vanmorgen bekeek ik onze trouwfoto's. Van de 180 bruiloftsgasten in 1979 is al een kwart niet meer onder ons. En dat zal, naarmate we ouder worden, alleen nog maar toenemen. De dood hoort nu eenmaal gewoon bij het dagelijkse leven. Zo weet ik nu al dat ik deze week naar de winkel moet om mijn voorraad "meeleef"- kaarten weer aan te vullen. Maar toch...

Piety Veenema – 2 november 2010

Maar toch (2)

Mijn column van 2 november – over dood en ernstige ziekte – heeft heel wat teweeggebracht. Verschillende lezers, ook mensen die mij niet persoonlijk kennen, leefden oprecht mee. Sommigen deelden zomaar ook iets van hun eigen ervaringen met mij. Dat vind ik zo bijzonder dat een vervolg niet uit kon blijven.

Vorige keer koos ik voor de titel “*Maar toch*”.

Maar toch stond in mijn eerste versie eerst iets heel anders: Hallo meneer De Dood, kan het niet wat minder? Ga toch gauw een jaar met vakantie. En: Koning, keizer, admiraal, doodgaan doen we allemaal. En zo kwam ik dus eerst op de titel: “*Hallo, meneer De Dood*”.

Maar mijn vriendin Eva, die rouwt om haar zeer plotseling gestorven man, had moeite met Meneer De Dood. Ze voelde zich halverwege mijn column zo diep in de put zakken dat ik - uit piëteit met haar - die zinnen heb geschraapt en voor een andere titel koos.

Is dat erg? Nee, vind ik niet. Je kunt op verschillende manieren naar de dingen kijken en ze dus ook op verschillende manieren beschrijven.

Maar toch... een jonge collega, wier vader drie jaar geleden plotseling overleed, kon “*Hallo meneer De Dood*” juist heel erg waarderen. Dat maakte het voor haar wat minder zwaar. Je moet met de dood ook de spot een beetje kunnen drijven, vond ze. Ondanks het intense verdriet om haar vader hadden ze in die eerste rouwweek ook verschrikkelijk veel gelachen. ‘De traan en de lach, die horen bij elkaar. Die houden je in evenwicht.’

Vreugde en verdriet. Onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dat overkwam mij kort na plaatsing van mijn column “*Maar toch (1)*”. Want op dezelfde dag kreeg ik een geboortebericht en een rouwbericht.

Dat rouwbericht ging over de vrouw van mijn docent in mijn vorige column. Na een geduldig en dapper verzet is Henny toch nog te vroeg weggegaan. Met haar had ik sinds juli zomaar ineens mailcontact, door een foto van haar op internet die mij raakte tot in het diepst van mijn gevoel. Zomaar ineens deelden deze hobbyfotografe en ik wekelijks een stukje van ons leven met elkaar, zowel vreugde als verdriet. In die korte periode heeft zij meer voor mij betekend dan ik ooit in woorden kan vatten. Ik ben heel verdrietig. Maar toch...

De herinnering aan Henny draag ik als een kostbaar geschenk in mij mee. Zij heeft zelf ook nog iets zeer kostbaars aan mij nagelaten: USB-sticks met haar foto's. Daar ga ik gedichten bij schrijven. En zo kan ik haar een beetje voort laten leven. Ik wil er iets moois van maken. Want het is zoals een lezer, die mij niet eens persoonlijk kent, schreef: ‘*Het is aan hen, die nog wel in leven zijn, er iets moois van te maken.*’

Ja toch?

Piety Veenema - 7 december 2010

Brandstof voor elkaar

“Elk jaar dat gaat laat herinneringen achter. Elk jaar dat komt is nog ongerept en gaaf.”
Zomaar een tekst op een kerstkaart van iemand uit ons dorp naast veel andere nieuwjaarswensen. Vrienden uit Brabant stuurden een gedichtje mee over Licht dat ons bestaan wil verwarmen. Meteen dacht ik aan de lichtstraal op de foto van een zonsondergang bij zee. Een lichtstraal die dwars door de donkere wolken breekt. Deze foto sierde in november de voorkant van een rouwbericht.

De vriend die vorig jaar weduwnaar werd, schreef me: *“Begin goed aan 2011.”*
Hoe doe je dat, vroeg ik me af. Hoe pak je de draad weer op? Kan er weer vreugde zijn als er nog zoveel verdriet is in je hart? Of moet je maar gewoon de ene voet voor de andere zetten? En verder gaan met je reis?

Ooit mailde mijn schrijfvriendin mij een diapresentatie: ‘Het leven is als een treinreis’.
De strekking ervan was: *Mensen stappen in en mensen stappen uit, soms al na een paar haltes. Anderen reizen je hele leven met je mee. Elk mens die je onderweg ontmoet heeft een reisdoel, een eindbestemming. Maar je weet nooit van tevoren hoe lang die reis zal duren. Laat ons daarom van de tijd die we met elkaar meereizen het beste zien te maken en iets voor elkaar betekenen.’*

Mensen kunnen brandstof zijn voor elkaar, las ik ergens. Misschien is dat wel een heel goed begin van 2011, om je daarvan bewust te zijn. Dat je iets voor je medemens kunt betekenen. Dietrich Bonhoeffer heeft dat ook eens gezegd: *“Er bestaat nauwelijks een gelukkiger gevoel dan te merken dat je voor andere mensen iets kunt zijn.”*

Iemand die ook steeds koos voor wat het leven voedt en verrijkt, was Albert Schweitzer die in 1952 de Nobelprijs voor de Vrede kreeg. Sinds mijn jeugd staat zijn uitspraak voorin mijn dagboek: *“Je hoeft niet alles van elkaar te weten, maar liefde en vertrouwen voor en in elkaar hebben en in elkaar geloven. Deel aan hen, die met u op weg zijn, uw geestelijke persoonlijkheid zoveel mee als u kunt en neem wat u van hen terugontvangt, als iets kostbaars aan!”*

Dus dankjewel lieve vrienden, voor jullie nieuwjaarswens:

*“Licht wil ons bestaan verwarmen
Raak ons met je stralen aan
Maak dat wij de liefde delen
En vol hoop weer verder gaan.”*

Doar geven wie nait veur?

‘Ik collecteer al vijf jaar voor Amnesty en het blijft leuk.’

Dat zegt Danny, een collectant in de folder “*Geef om vrijheid*” die ik tegelijk met mijn collectebus ontving. Want ook ik ging weer op pad, voor de vijfde keer.

Al aardig doorgewinterd. Vorig jaar - banjerend op dikke profielzolen over vastgevroren sneeuw - ging ik een paar keer bijna onderuit. Was men daardoor extra vrijgevig? Hoe het ook zij, ik had een recordopbrengst. Dit jaar geen sneeuw, maar onstuimig, zodat ‘Je treft het niet, wat een wind’ niet van de lucht was. Maar het was droog, gelukkig.

De beste begintijd is om 17.00 uur. Veel mensen zijn dan thuis en kookluchtjes geuren me tegemoet, terwijl ik wacht op veelal kleingeld dat men ergens in huis bij elkaar scharrelt. Intussen weet ik ook de beste eindtijd. Amnesty adviseert tot 20.00 uur, maar in mijn vaste straten is dat echt te laat. Veel ouderen doen zodra het donker wordt, de deur al niet meer open en dan is het nog geen half zeven.

Als doorgewinterde collectant weet ik ook wie wel of niet iets in de bus duwt. Opvallend vind ik dat sommige jonge mensen heel beslist “nee”-schuddend de deur weer sluiten. Eén gezin doet gewoon niet open – zelfs niet na een klop op het raam vanwege een haperende bel – terwijl ik ze toch duidelijk aan tafel zie zitten. Ook is er een man die me al een paar keer – met de deur op een kier – nogal lomp heeft afgepoeierd met: ‘Doar geven wie nait veur.’ Toch sla ik nooit een huis over. Druk elk jaar gewoon weer op de bel. Want soms geven ze het ene jaar niet en het andere wel. En bij echtparen maakt het nog wel eens verschil wie van de twee thuis is.

Wie ik maar één keer in de afgelopen vijf jaar thuis trof, zijn de bewoners van “*Ennia*”. Zo ben ik hun huis gaan noemen. Want na een druk op de bel galmt er – heel verrassend - muziek van Ennia door de hal. En, omdat ze niet thuis zijn, druk ik gerust nog een paar keer en sta daar in het donker te genieten.

Doar geven wie nait veur? Ach, dát is maar een heel klein percentage. Het merendeel zegt hier nog altijd: ‘Doar geven wie wel veur!’

Het doel van Amnesty International is immers duidelijk en bij vrijwel iedereen bekend: weerstand bieden aan regimes die vrijheden onderdrukken. Net als Danny in de AI-folder ga ik daar graag de straat voor op!

Piety Veenema – 15 februari 2011

Deze e-mail kreeg ik precies 2 jaar later op 15 febr. 2013, nadat ik de bewoonster thuis getroffen had.

Hallo Piety,

Toen mijn vrouw Annie mij afgelopen week vertelde over jouw columns ben ik vanavond even gaan kijken of ik het "Enya-huis" kon vinden. Ik heb inderdaad de column gevonden en die was heel leuk. Echter..... het bracht mij terug naar mijn werkzaam verleden, toen ik werkte bij de AEGON. AEGON is ontstaan uit AGO en ENNIA. Dus wat dat betreft heeft ons huis wel een beetje de ENNIA- achtergrond zoals jij die beschreef.

Maar wat jij bedoelde was natuurlijk het "Enya-huis" De prachtige muziek waaruit ik een gedeelte heb gebruikt voor onze bel.

Wij voelen ons vereerd dat jij onze bel in je column hebt geëerd. Ik nodig je uit: *Kom gerust nog eens langs om naar Enya te luisteren.*

Wij hebben geen bezwaar tegen plaatsing van onze reactie als: ... **Annie en Jan, bewoners van het Enya-huis.**

Integendeel, het is een eer. En ik wil je nog even complimenteren met je website. Prachtig!

Groet, Annie & Jan

“Elk nadeel heb z’n voordeel”

Een zeer bekende voetballer zei eens: “*Elk voordeel heb z’n nadeel en elk nadeel heb z’n voordeel.*” Ik pas die uitspraak wel eens toe op mijn oren. Ja, u hoort het goed. Mijn oren.

Sinds mijn jeugd mis ik bepaalde lage tonen. Langzamerhand werd mijn gehoorverlies groter, wat op m’n 49ste resulteerde in een eerste hoortoestel en vijf jaar later in een tweede. Zowel de eerste als tweede keer – bij mijn nieuwe zeer geavanceerde apparaatjes - ging er een wereld voor me open...

De knisperende krant, met verbazing luisterde ik er naar. En naar mijn eigen voetstappen op het parket. Het neerzetten van een theeglas op het aanrecht, het belletje van de magnetron en het geratel op mijn toetsenbord. Pas toen ik het voordeel van goed horen weer genoot, ontdekte ik wat ik jarenlang had gemist. Pas toen ontdekte ik ook hoe lawaaierig de wereld soms is. En dat ieder voordeel dus ook zijn nadeel heeft.

Eén nadeel van mijn hoortoestellen: metalige en harde geluiden echoën nog een tijdje na. Of het nu het piepje van de magnetron is, de heldere slag van onze klok of het belgerinkel bij de spoorwegovergang... secondenlang hoor ik ze nog in mijn hoofd. Ach, alles went. Maar toch, wat me vorige week op mijn werk is overkomen...

‘k Was extra vroeg en betrad als eerste onze afdeling. Zodra de deur openging piepte het alarmkastje. Ik weet precies hoe lang ik heb om mijn code in te toetsen en het alarm uit te schakelen. Maar het ding weigerde mijn vierde cijfer. Hoe snel ik ook drukte en corrigeerde, de blokkade bleef. Met als gevolg een hels geloei. En met een enorm versterkt hels geloei in mijn oren.

Met de handen rond mijn hoofd rende ik trappen op en af in de hoop iemand te vinden. De enige die ik tenslotte aantrof – het was al weer stil - was een collega in de kantine, stoïcijns weggedoken in zijn ochtendkrant.

Terug naar mijn afdeling. Opnieuw wilde ik de code intoetsen, maar nu blokkeerde er al iets na het eerste cijfer. Ik sprintte naar mijn bureau. Ieder nadeel heb z’n voordeel. dacht ik en nog voor de hel voor de tweede keer losbarstte, had ik mijn hoorapparaatjes al uit. Scheelde dát even dat ik voor ongeveer de helft doof ben.

Zó hield ik het vol tot de politie kwam, samen met een in allerijl gealarmeerde collega, precies volgens het protocol. Maar eerlijk, dit hels versterkte alarm, dát went geloof ik nooit.

Piety Veenema – 20 april 2011

God in je broekzak

Dit wordt mijn laatste column. En mijn verjaardagsfeestje hoef ik ook niet te vieren. Althans, volgens dat krantenartikel van 13 mei: ***Dag des Oordeels valt dit jaar op zaterdag 21 mei. De Apocalyps is nu écht heel dichtbij, de bijbel garandeert het,*** citeert dagblad Trouw de posters die op grote NS-stations hangen in Europa en Amerika.

Een wereldwijde campagne, die waarschuwt voor de dag waarop Christus volgens de Bijbel wederkomt om de mensen te berechten. Geestelijk brein hierachter is de 89-jarige Harold Camping van het radiostation *Family Radio Worldwide* uit Californië. Op de website wordt alles precies uitgelegd met een onnavolgbare berekening erbij. En de man schat ook in dat het overgrote deel van de wereldbevolking in ongenade valt bij God, omdat deze zich de komende week niet tot God zal bekeren.

Even ben ik weer 14. Zie mezelf op een evangelisatiebijeenkomst waar ik met mijn ouders – door toedoen van onze nieuwe overburen – belandde. Ik zie hen nóg staan, met een hemelse blik in een zaal vol opgeheven handen. Het ‘Maranatha Jezus komt’ was niet van de lucht. En dan die steeds maar herhaalde, indringende oproep waarmee de zaal werd opgezweept: ‘Bekeert u, voor het te laat is.’ Best beangstigend. Het was bijna zover. Dat wisten ze zó zeker in 1969.

Hoe vaak zijn er al gelovigen geweest die hetzelfde beweerden? Het allemaal ook zo zeker wisten? Eind vorig jaar nog baarde dominee Orlando B uit Drachten opzien door te stellen dat hij de wederkomst van Jezus voor 2035 verwacht. En was het niet ergens in Aalten waar een groep gelovigen op de zolder van een boerderij de grote zondvloed zit af te wachten die dit jaar nog zal plaatsvinden?

En nu dus die Harold Camping uit Amerika. De zoveelste angstcampagne. De zoveelste keer dat mensen hun eigen persoonlijke geloofsbeleving aan anderen opleggen als dé waarheid. Daar kan ik niets mee. Met mensen die menen te weten dat alles al is vooropgezet en precies weten wat God wil. Die God als het ware in hun broekzak hebben.

Ik vond een krantenknipsel van de Leeuwarder Courant van 29 januari 2011 waarin een twitterbericht van dominee Van den Herik stond: *‘Eindtijd voorspellen is te vaak vergeefs gedaan en maakt - als christenen dat doen - het christelijke geloof ongeloofwaardig.’*

Hoe ongeloofwaardig... dat zal 21 mei blijken.

Ik ga in elk geval door met het organiseren van mijn verjaardagsfeestje.

Piety Veenema – 17 mei 2011

Grensoverschrijdend gedrag

Gistermorgen werd ik vroeg wakker met een spreuk in mijn hoofd. Ik las hem ooit bij een vriend op het toilet. Hij had de tegel gekregen toen hij de politiek in ging:

Het is aardig belangrijk te zijn

Het is belangrijker aardig te zijn

Het is aardig een positie te hebben waarin je (wellicht) invloed kunt uitoefenen en je je macht kunt gebruiken om iets voor elkaar te krijgen.

Bij die gedachte zag ik de krantenfoto's voor me van de IMF-topman die vorige week dagelijks in het nieuws was: glorieus voor en ontluisterend na zijn val.

Deze man schijnt verre van aardig te zijn geweest voor een 32-jarig kamermeisje in zijn hotel. Krantenkoppen en TV-beelden buitelden in mijn hoofd over elkaar heen inclusief een vertoond filmpje in *De Wereld Draait Door* van een naakte man die verlekkerd rondjes holt, een vrouw achterna.

Macht erotiseert, zegt men wel eens, en kan je verleiden tot seksuele escapades. Dat zal best, maar je kunt er ook voor kiezen om daar niet in mee te gaan. Mijns inziens horen mensen die een voorbeeldfunctie vervullen van onbesproken gedrag te zijn. De praktijk is helaas dikwijls anders: *'De geest is gewillig en het vlees is zwak'* (zei m'n moeder altijd).

En nu wordt de man - die een serieuze kandidaat was de Franse president op te volgen – beschuldigd: (pogingen tot) aanranding en verkrachting en wederrechtelijke vrijheidsberoving.

Het lijkt niet al te best, nu er na zijn aanhouding steeds meer verhalen over zijn verleden opduiken: stalken, vrouwen klem zetten in de lift, journalistes een interview aanbieden in ruil voor seks. Er was zelfs een verhaal over een poging tot verkrachting (*Trouw* 21 mei 2011).

Het is aardig belangrijk te zijn

Het is belangrijker aardig te zijn

Een cliché misschien. Maar de boodschap is duidelijk: ga niet naast je schoenen lopen en ga goed om met je medemens. En daar voeg ik zelf nog maar aan toe: Ga niet je hand overspelen.

Of DSK zijn hand heeft overspeeld? In zijn ontslagbrief ontkent hij elke aanklacht. En hoewel het rechtssysteem zo in elkaar zit dat je onschuldig bent tot het tegendeel is bewezen, krijg ik door het mediacircus een andere indruk. Enfin, het onderzoek is in volle gang en het uiteindelijke oordeel zal aan de rechter zijn...

Piety Veenema – 26 mei 2011

Labbekak

Ik schijn de dochter van een labbekak te zijn.

‘k Had nog nooit van dat woord gehoord, maar ik las het ooit in *Trouw*, in een verhaaltje bij een recept uit *De heimweekeuken*. Een vrouw vertelde over 1943, midden in de oorlog: *Alles was op de bon, maar haar moeder was toch inventief. Ze wist van alles iets te maken. Een van haar vondsten was labbekakkenkoek, genoemd naar de mannen die niet naar de Duitse werkkampen gingen.*

Ik moest denken aan mijn pake Jan. Zijn droevige ogen. Zag mijzelf als kind in de bedstee - die pake als opslagruimte gebruikte – snuffelend in een groot opbergblik waarin schoolrapporten zaten. Van mijn vader Anne en zijn broer Pieter. Allemaal negens en tieners. Dat beloofde wat voor de toekomst.

Maar het werd oorlog. En toen kwam de *Arbeidseinsatz*. Jonge mannen werden opgeroepen om in Duitsland te werken. In fabrieken. Mijn vader dook onder en werd dus een labbekak (bangerik) genoemd. Maar Pieter was thuis toen ze hem op kwamen halen. Pieter was ook nieuwsgieriger, volgens mijn moeder, en avontuurlijker.

In die bedstee vond ik veel kaarten en brieven, geschreven vanuit Duitsland. *Geliefde ouders*, stond er steevast boven en ondertekend met: *van uw geliefde zoon Pieter*.

Ik herinner me wat mijn vader begin januari, altijd zei: ‘Vandaag is het weer een moeilijke dag voor pake. Pieter zou jarig zijn geweest.’

Ik ken Pieter slechts van enkele foto’s, zijn schoolrapporten en uit de verhalen van mijn ouders. Het heeft altijd diepe indruk op mij gemaakt. En hoe ouder ik word, des te meer begrijp ik de zorgen van mijn pake destijds om zijn jongste zoon. Zijn vrees dat Pieter bij een bombardement van de Engelsen om zou komen, werd bewaardheid. Wel heel wrang, één dag voor de bevrijding in 1945. Slechts 22 jaar werd hij.

Soms vraag ik me wel eens af hoe het leven zou zijn verlopen als niet mijn vader, maar zijn broer was ondergedoken. Zou mijn moeder dan na de oorlog misschien met Pieter getrouwd zijn? Hij was minder knap dan mijn vader, zei ze altijd. En ze viel op knappe mannen. Maar toch, het zou kunnen. Dat Pieter die brief had geschreven: *Ik zag je bij onze burens...*

Dan zou ik nu geen Piety heten, maar... Anne. Of Anna.

Maar één ding had dan geen verschil gemaakt: ik zou – volgens die mevrouw - de dochter van een labbekak gebleven zijn.

Piety Veenema - 10 juni 2011

Passione Italiana

‘Wat kost me dit?’

Dat vroeg mijn tante eens aan een monteur die haar wasmachine gerepareerd had en spontaan ook een elektrisch snoer in de keuken verving. Ze vertelde het me toen ik mijn oom bezorgd opnam, die – kromgebogen bij het aanrecht – minutenlang naar het nieuwe snoer staarde. ‘Hij snapt niet waar die gekleurde draadjes zijn gebleven,’ zei m’n tante. ‘Maar het was echt niet meer vertrouwd. Wat was ik blij met die monteur. En dan zijn antwoord: Wat kost me dit? Niets mevrouw, alleen een glimlach.’

Dat ik hier ineens aan terugdenk, komt door Rafaël, een jonge kok van Gigi’s kookstudio in Groningen. Daar had ik – samen met ruim 20 collega’s - een workshop. In groepjes van drie bereidden we verschillende gerechten, die later aan ons uitgeserveerd werden door de bediening van dit gezinsbedrijf. Een “culinaire ontmoeting”. Dat was het zeker. En daar bleef het niet bij. Voor mij persoonlijk dan.

Van Rafaël leerde ik hoe ik razendsnel het hakmes kon hanteren. Terwijl ik de ingrediënten voor de Passione Italiana (Pesto al tonno) mengde, zei hij dat ik me thuis natuurlijk niet precies aan het recept hoefde te houden. Dat koken vooral een kwestie van gevoel is. ‘Zo kookt mijn vader hier ook,’ zei hij. ‘Doe ik thuis eigenlijk ook altijd,’ zei ik.

Dát bleek niet het enige te zijn dat ik met Rafaëls vader gemeen had. Want zomaar ineens kreeg deze culinaire ontmoeting ook een poëtische tint. Rafaël vertelde dat zijn vader – net als ik – als puber al gedichten schreef, maar dat hij - door een aangrijpende gebeurtenis – zijn gedichten jarenlang heeft opgeborgen en er pas een paar jaar geleden mee naar buiten kwam.

Rafaël hield zelf ook van lezen en zomaar deelde ik iets van mijn schrijfervaringen met hem. Mijn gedichten en columns gaan vaak over mensen die ik in mijn leven ontmoet. In de kakafonie van geluiden om ons heen - er werd wat af gelachen, gekwebbeld, geroerd, geklopt en luidruchtig pizzadeeg gekneed – gaf ik hem een flyer van mijn website. En ik mocht een stapeltje achterlaten. ‘Het draait in het leven om gunning,’ zei Rafaël. ‘Ik leg jouw flyers op onze balie.’

Even later overhandigde hij mij een gedichtenbundel van Luigi Bianco: “Omhelzing van woorden”. Het levensverhaal van Rafaëls vader, poëtisch verwoord. Dat deed wat met mij en ik zei dat ik graag de bundel wilde kopen. ‘Wat kost dit?’ ‘Niets,’ zei Rafaël met een glimlach. ‘Sommige mensen moet je wat gunnen.’

En daarom moest ik dus denken aan mijn oude tante: Wat kost me dit?

Ik had een bijzondere ontmoeting en de “Omhelzing van woorden” nam ik als iets kostbaars aan. En de glimlach die Rafaël mij schonk? Die is onbetaalbaar!

Piety Veenema -26 september 2011

Van Nacht naar Spaans dansje

Begin dit jaar ontmoette ik haar.

We deden mee aan een gedichtenfestival “Nacht”, met zo’n vijftientig dichters. Veelal bekend in de regio en ook wat onbekenden. Onder die laatsten reken ik mijzelf. Elke dichter mocht - na een korte introductie - vijf minuten voordragen. De rijkelijk wit bebaarde presentator introduceerde mij door enkele regels van mijn gedicht “*Wakker worden*” voor te dragen. Tjongejonge, nu hoorde ik eens hoe mijn gedicht óók gelezen kon worden: met zwoele stem.

Het was op Gedichtendag. Heel verrassend hoe elke dichter stem gaf aan de nacht en de reacties daarop van het publiek. En hoe de poëzie de meest uiteenlopende beelden opriep. Bij mij in elk geval wel.

Begin dit jaar ontmoette ik haar dus. Hoewel, het was meer vanuit de verte. Op de achterste rij. Hoe ze geïntroduceerd werd weet ik niet meer, maar wel hoe deze kunstenares met blond opgestoken haar daar op het podium stond. Een beetje als een giechelend schoolmeisje terwijl ze toch al boven de zestig moest zijn. Heel ontwapenend. In al haar eenvoud, waarvan ook haar poëzie getuigde. De zaal glimlachte en golfde van vertedering.

Dat bleef mij bij en ik stuurde haar een spontane mail over haar optreden. Een paar keer hadden we mailcontact. Dat had tot gevolg dat nu haar gedicht “*Nacht*” op mijn website staat, onder “Verzameld werk van anderen”.

Tien maanden later ontmoette ik haar weer. Op een expositie in haar huis en winkel/galerie. Frouwktjes begroeting was hartelijk. Alsof we elkaar al heel lang kenden. Wellicht omdat ze een gevoelsmens is, waarvan zes gedichten in een houten doos op haar tafel getuigden. Zes kunstenaars hadden bij deze gedichten een zeefdruk gemaakt.

De expositiemiddag stond in het teken van mode-kunst-kleur-muziek en vooral vrolijkheid, schrijft Cobi, de pr-vrouw op www.houwerzijl-online.nl. Er werd kleding gepast, raad gegeven, bewonderd, geshowd en het draaide zelfs uit op een spontaan Spaans dansfeestje compleet met castagnetten door de oergezellig muzikale omljsting....

Hoezo Spaans dansje? Bekijk de foto’s maar op genoemde website. Wel wil ik alvast verklappen dat het kwam door die prachtige zwarte cirkelrok met rozerood borduursel. Alsof hij speciaal voor mij gemaakt was...

Frouwktje gaf me de rok met bijpassende trui zo mee. ‘Maak het maar over,’ zei ze. ‘En zet er maar bij: het was heel leuk. Dan weet ik het wel. We zien elkaar vast snel weer.’

Piety Veenema – 6 december 2011

Meer foto’s vind je op www.houwerzijl-online.nl onder Reportages < Frouw Couture – opendag. Intussen hebben Frouwktje en ik elkaar vaker gezien en in 2012 werd zij mijn collega-columniste op www.welkominzuidhorn.nl Meer weten over Frouwktje? Kijk dan op www.frouwcouture.com

Grutterskast met laatjes

Ik heb iets met grafteksten en rouwadvertenties.

Lieve lezer, haak nu niet af. Want ik ben niet van plan om hier een sombere column van te maken. Hoewel ik nu nog niet precies weet waarover ik wil schrijven en hoe deze column afloopt. Sommige schrijvers kunnen dat, las ik ergens. Tot in detail hebben ze alles uitgedacht voor de eerste letter op papier staat. Maar zo werkt het bij mij (meestal) niet.

Hoe dan? Wel, om deze column als voorbeeld te nemen.... Ik las eens bovenin een rouwadvertentie: *Wie ben je? Ik ben die ik ben. Ik ook. Ja, jij ook.*

Ik heb dus vooral iets met dergelijke spreuken. Die bewaar ik in een knipseldoos, of ik schrijf ze over. Soms blijven ze ook ergens in mijn hoofd hangen, als in een grutterskast met heel veel laatjes. Zomaar ineens – door iets wat ik meemaak of door wat ik hoor - gaat er dan zo'n laatje open. Dan zie ik ineens een samenhang.

Maar ja, dan heb ik natuurlijk nog geen column. Laat staan een begin. Hoe sleep ik de lezer mijn column binnen? Heel wonderlijk eigenlijk: met de eerste ingeving - hoe zot soms ook - begin ik. En van het een komt het ander. Gaandeweg wordt me dan duidelijk wat er in mij leeft, wat er uiteindelijk wordt geboren. En de titel? Die weet ik pas meestal na het zetten van de laatste punt.

Ik ben die ik ben. Daar dacht ik ineens weer aan tijdens een telefoongesprek. Een kennis vertelde me dat haar dochter wil scheiden, na drie jaar huwelijk. Ze begreep er niets van, want haar dochter had immers de vraag van de ambtenaar van de burgerlijke stand waarom ze voor haar partner koos, beantwoord met: 'ik kan zo mezelf zijn bij hem.'

'Als je jong bent, dan denk je dat je de ander nog wel kunt veranderen,' zegt mijn kennis nu, na diverse gesprekken met haar dochter. 'Als je ouder bent, word je daarin wat milder. Maar onvermijdelijk zet zoiets je ook aan het denken over je eigen relatie.'

Onvermijdelijk denk ik aan twee oudere vrouwen die – als ik hen mag geloven - gevangen zitten in een moeizaam huwelijk. Hun grootste probleem: hun partners zijn en denken zo anders dan zichzelf. Geregeld vangen ze bot. Eén voorbeeld: dikke ruzie omdat hij niet naar een feestje wil en zij wel. En alleen vindt zij niet gezellig, dus hij móét mee!

Ik ben die ik ben. Ik ook. Ja, jij ook.

'Ga toch gewoon alleen,' heb ik gezegd. 'En zorg dat je het wél gezellig hebt. Daarvan ben je toch niet afhankelijk van je partner? Alsjeblieft, gun elkaar toch wat ruimte....'

Piety Veenema – 16 januari 2012

Als een kievit...

Ooit kocht ik lakenspanners. Ideaal voor een strak onderlaken. Vier brede elastieken die lijken op bretels. Ooit schoot ook – toen ik de matras keerde - een van die lakenspanners los. Tsjáák, een enorme pets tegen mijn wang.

Die striemende pijn voelde ik plotsklaps weer: ruim twee weken geleden. Maar niet tegen mijn wang. Wat ik deed? Niets bijzonders. Gewoon even op een stoel omdat ik ergens niet bij kon. En - terwijl ik met mijn linkerbeen weer van de stoel afstapte – gebeurde het. Tsjáák, tegen mijn kuit. Mijn voet raakte de vloer waar ik wel doorheen kon zakken. Staan kon ik niet meer.

Ooit hoorde ik een paar soortgelijke verhalen die me – strompelend naar de bank - weer te binnen schoten: Bij de ene man gebeurde het gewoon tijdens het winkelen en bij de andere tijdens het sporten. Wat ik onthouden had was dat ze vergingen van de pijn en een hele tijd uit de running waren. En er stond me iets bij dat ze een paar dagen niet mochten lopen. Meteen zon ik al op een oplossing: met mijn bureaustoel op wieltjes zou ik me beneden zelf kunnen redden.

De huisarts bevestigde een paar uur later waar ik al bang voor was: ‘Een klassiek geval van zweepslag.’ Instinctief had ik al het juiste gedaan: direct de pijnlijke plaats koelen met ijs en het onderbeen omhoog. Er op lopen mocht ik gelukkig wel, maar wel binnen de pijngrens. En niets forceren. En het herstel kon - afhankelijk van de ernst van het letsel – twee tot zes weken duren.

Enfin, de trippelende kievit die ik normaliter ben was ineens een kreupele. Noodgedwongen schakelde ik terug van de vijfde versnelling naar de eerste. Met de dag ging het vooruit, op dag 10 ging ik al weer in zijn vier. Niets forceren! Oei, op dag 13 was ik terug bij af. Op dag 14 dacht ik dat het weer een beetje ging, maar die droom spatte uiteen.

‘Piety, jij bent het dus,’ zei ineens een stem naast mij toen ik van het treinstation naar huis liep. ‘Ik had je niet herkend. Ik dacht nog: dat mensje loopt óók niet bijster snel.’ Mijn buurman. Naast wie ik al 24 jaar woon!

Ooit zal ik wel weer lopen als een kievit. Ooit...

Piety Veenema - 7 februari 2012

Lentekriebels

‘Wie heeft jóú zo te pakken gehad?’ Dat vroeg collega A mij vorig voorjaar bij de printer op mijn werk. En meteen greep ze mijn arm vast en streek onderzoekend over mijn vingers en polsen. Ik schrok. Van m’n eigen onderarmen. Allemaal wondjes en krassen. Een beetje dik en rood. En ze jeukten nog ook.

Ik zou kunnen zeggen dat ik ruzie met de kat had. Maar dat is niet waar. Bovendien, ik heb geen kat. Toch zei ik het, met een kwinkslag. Een blik van ongeloof. ‘Maak dat de kat wijs. Dit is niet normaal. Ben je mishandeld of zo?’

Even was ik perplex. Maar tijd om te antwoorden was er niet, want collega B kwam met een demonstratieve blik op haar horloge binnen. Collega A griste haar geprinte notulen van het apparaat en verdween ijlings.

Kreeg manlief dus toch gelijk met zijn gemopper: ‘Straks denken ze nog dat je mishandeld bent.’

‘Dat jij mij dus mishandeld hebt,’ grapte ik destijds en wreef mijn pijnlijke spieren in schouders en armen. ‘Trek voortaan iets met lange mouwen aan,’ adviseerde manlief. En nog meer.

Tsja, het liefst wroet ik nou eenmaal met blote handen. Trek onkruid weg, snoei hier en daar. Gehurkt schuur ik langs coniferengroen, langs hulst en rozentakken. Met alle gevolgen nadien.

Dat wil ik deze voorjaarsweek ook weer doen. Want zodra de zon schijnt en de temperatuur oploopt, begint het te kriebelen. Ik wil wat aan de door koning “Winter” aangerichte schade doen.

Toch weet ik dat je niet te snel bruin geworden heesters moet verwijderen. Moeder natuur heeft heel wat herstelkracht. Dat heb ik ooit bij een aantal viburnums ervaren die ik bijna tot aan de grond had teruggesnoeid. Ze bloeiden later als nooit tevoren.

Diezelfde viburnums zijn nu wéér zorgwekkend bruin. Dus weet ik wat mij te doen staat.

Spierpijn in schouders, armen en nek zal ik niet geheel kunnen voorkomen. Maar onze tuin zal er binnenkort weer uitzien als een plaatje. Onze schoenlappersplanten – na de winter slap en futloos en volkomen platgeslagen – zijn daar al een voorbeeld van. Met de dag zie je de leerachtige bladeren gladder en glanzender worden. En ook de mininarcissen bloeien volop.

En manliefs goede raad? Die neem ik toch maar ter harte. Ik bescherm mijn armen beter. En doe tuinhandschoenen aan. Ik ben benieuwd...

Piety Veenema - 13 maart 2012

Wat als...

Ooit zag ik in een winkel een prent op een kaart. Het had iets liefs, schattigs, ondeugends. Of hoe je het beestje ook maar wilt noemen: Daar zat hij. In een witte soepkom met roze rozenopdruk. Mijn jonge lapjeskat. Onbevangen keek hij mij aan.

Onbevangen keek hij mij vervolgens aan vanaf de wand op mijn werkplek. Tweeëntwintig jaar lang. En de spreuk onder de soepkom nam ik mij dagelijks ter harte. Een spreuk die mij in mijn baan als toetsers van bijstandszaken scherp hield: *“Je kunt op meer dan één manier naar de dingen kijken.”*

Mijn docent van de toetsersopleiding hield ons destijds ook zoiets voor: ‘Denk niet te snel dat iets volgens de wet – in dit geval de bijstandswet - niet kan. Het is niet altijd zo eenduidig. Dat blijkt wel uit de vele jurisprudentie die er in de loop der tijd is ontstaan. En vergeet het “individualiseringsprincipe” niet. Dus: kijk niet alleen naar de onmogelijkheden, maar vooral naar de mogelijkheden.’

Aan deze dingen moest ik kortgeleden denken tijdens een wandeling in “Het Zwanenwater”, een natuurgebied van Natuurmonumenten ten zuiden van Callantsoog. Je kunt hier eindeloos wandelen door de duinvalleien en talloze vogels zien in deze oase van rust. Daar zag ik dus iets wat tot mijn verbeelding sprak. Ook mijn medewandelaar gaf er zijn kijk op. En die was totaal anders dan de mijne.

Schuin achter een van de vele herinneringsbankjes waarop we even uitrustten, lag een kleine poel. En op het rimpelloze watervlak dreef iets lichts. Toen we dichterbij kwamen bleken het tien rozen te zijn. Wit met een vleugje roze. Nog vers zo te zien.

Ik vroeg me af waarom die rozen daar dreven. Met in mijn achterhoofd nog het monument op een van de uitkijpunten. Zou dit ter nagedachtenis zijn aan de bemanningsleden van het Britse vliegtuig dat hier in de Tweede Wereldoorlog was neergestort? Van wie een aantal met hun parachute te pletter waren geslagen op het bevroren Zwanenwater? Of wellicht aan dat ene bemanningslid dat nooit gevonden is?

‘Welnee,’ opperde mijn medewandelaar. ‘Ze zijn van de boswachter. Die heeft ze hier kwaad neergesmeten. Hij had ze net voor zijn vriendin gekocht, toen ze hem belde: hij hoefde niet meer thuis te komen, want ze had een ander.’

Wat als de rozen niet van de boswachter en ook niet ter nagedachtenis van iemand waren?

We bleven tijdens onze wandeling over andere opties fantaseren. Wat als... wat dan?

‘Je kunt op meer dan één manier naar de dingen kijken.’

Of ik mijn lapjeskat in de soepkom nog heb? Helaas niet. Door jarenlang zonlicht was hij totaal verbleekt. De spreuk idem dito. Maar die zit in mij gebakken. Aangevuld met: *“Wat als...”*

En zo blijken er altijd weer mogelijkheden te zijn. Zo raak je dus nooit uitgedacht. En nooit uitgeschreven. Hoop ik...

Piety Veenema - 27 maart 2012

“Lytse” poppe

‘Vrouw Veenema, wêre bliuwt jo poppe?’

Die vraag schalde op 20 mei 1955 door onze huiskamer. Niet zo’n vreemde vraag destijds. En al helemaal niet in de positie waarin mijn moeder zich bevond.

Ze was niet verbaasd toen ze in onze straat aanzwellend motorgeronk had gehoord, dat stilviel voor onze huisdeur. En dat even later een rijzige bebrilde gestalte de deuropening van onze huiskamer vulde - kort krullend haar, grijs tweedjasje, knickerbocker en grijze kniekousen – en uitriep: ‘Vrouw Veenema, wêre bliuwt jo poppe?’

Ontelbare keren heeft mijn moeder dit verhaal verteld: Onze motordokter was het niet gewend van haar. Al drie keer was ze keurig op tijd of zelfs iets eerder dan de uitgerekende datum bevallen. Van drie prachtige meisjes. En nu liet uitgerekend het vierde kind dat op Koninginnedag er al had moeten zijn, wel erg lang op zich wachten.

Hieraan moest ik de afgelopen week steeds denken, omdat onze Brabantse vrienden vol spanning op hun eerste kleinkind wachtten. Dat had er omstreeks 28 april kunnen zijn, stond mij bij. Dus hen maar eens gemaïld op 12 mei. Kon ik vragen (omdat ik hun dochter al vanaf haar geboorte ken): Waar blijft W’s baby? Dat was me toch té. Dus het werd: *Al opa en oma? We zijn benieuwd. En of alles goed is gegaan.* Want zo vanzelfsprekend is dat laatste niet altijd.

Dat bleek ook nu: *Wieneke is inderdaad bevallen. Op 9 mei (bijna 2 weken over tijd) is Abel geboren. Alles goed. Helaas heeft hij direct na zijn geboorte longontsteking gekregen, dus gelijk zorgen.* Onze vrienden zijn heel veel in het ziekenhuis geweest. Maar gelukkig ging het een paar dagen later iets beter en knapt de baby steeds meer op. En als het zo doorgaat mag hij binnenkort naar huis. Getuige de meegestuurde foto’s van het kersverse gezin is het een prachtig mannetje.

Trouwens, dat vierde kindje dat in 1955 zo lang op zich liet wachten, kwam een dag na dokters vraag ter wereld. Het werd geen prachtig mannetje, hoewel het qua gewicht best had gekund. Een tienponder. Ongelooflijk. Met een dikke bos zwart haar en al zulke lange nageltjes dat ze gelijk geknipt konden worden. Direct baby af.

En die tienponder - u had het vast al geraden - dat was ik.

Piety Veenema – 15 mei 2012

Froulju fan it âld bestjoer

Ik lees mijn recentste column voor in eetcafé “De Molen”.

We zitten aan de stamtafel in afwachting van ons diner van diverse proeverijtjes: negen vrouwen tussen de 57 en 87 jaar. Mijn vriendinnen en ik.

Ja,, ik durf ze gerust mijn vriendinnen te noemen. Ook al zien we elkaar maar één keer per jaar: het voormalig provinciaal bestuur van de Friese Christelijke Plattelandsvrouwenbond. Voor het eerst op 19 mei 1988 op initiatief van onze voorzitter. En nu de 25ste keer.

Negen vrijwilligsters die ooit intensief met elkaar hebben samengewerkt in het verenigingsleven. De schouders er onder hebben gezet. Van onschatbare waarde blijkt het te zijn geweest. En dat we destijds ook ons persoonlijke lief en leed met elkaar konden delen. En nóg.

Froulju fan it âld bestjoer. Zo begon de uitnodiging, ditmaal vanuit Minnertsga.

It is wer sa fier, foarby is wer in jier, 30 maaie komme wy bij elkoar. Om sawat 2 oere wurde jimme ferwachte. En dan ja: ???

Ja, na anderhalf uur gezellig bijkletsen bij koffie met gebak, werd het dus Vrouwenparochie. Daar lag een praam voor ons klaar en voeren we - tussen het nog groene riet en welig bloeiend fluitenkruid - een deel van de Elfstedentochtroute. Helaas niet het beroemde bruggetje van Bartlehiem gezien. In Oudebildtzijl keerden we caféwaarts.

We zitten aan de stamtafel. Negen bewogen vrouwenlevens. Vijf vriendinnen zijn intussen weduwe, sommige hebben een kind of kleinkind verloren en dan valt het niet altijd mee om “*Geniet van het leven*” aan te moeten horen. ‘Wát genieten,’ zei één meerijsende vriendin de heenreis al tegen mij. ‘Natuurlijk ben ik dankbaar dat ik er nog ben, maar de glans is er af.’

En tóch... de ene voet voor de andere zetten en verdergaan. Er proberen nog iets van te maken. Ik leef met hen mee, mijn vriendinnen, ook medereizigers in mijn schrijverstrein. Het is al traditie dat ik hen iets voorlees uit mijn werk. Dit keer dus mijn column “*Lytse poppe.*”

Laat nu één vriendin direct onze motordokter uit mijn column herkennen. Want hij was ook háár dokter en heeft haar eerste kind ter wereld geholpen. Een bevalling die hij – toen nog een jonge arts in opleiding - nooit meer zou vergeten, zegt ze. De vrouwentongen gaan weer los.

Nog tijdens het diner plannen we al weer een datum voor volgend jaar. Alsof we het eeuwige leven hebben, terwijl de oudste binnenkort 88 hoopt te worden en onze voorzitter nog steeds herstellende is van een zware operatie. En wetende van de gezondheidstoestand van een aantal van ons, houden we ons hart vast. Maar we gaan door, zolang het kan. Want dankbaarheid overheerst bij de ‘froulju fan it âld bestjoer’.

Piety Veenema – 31 mei 2012

Pech en geluk

‘Is er een reden voor dat jij maar één oorhanger draagt?’

Collega Anja van het Zorgloket vraagt het ‘s middags wat voorzichtig, terwijl ik mijn handtekening onder haar beschikkingen zet.

Verschrikt grijp ik naar mijn linkeroor. Die zit er nog. Dan naar rechts. Nee hè?

Vandaag voor het eerst in en nú al kwijt. Kortgeleden van vriendin Nelly gekregen, die ze in Limburg speciaal voor mij heeft laten maken tijdens een braderie. Minuscule gekleurde kraaltjes in mijn lievelingskleur turquoise.

Direct voel ik in m'n nek, m'n beha. Schudt mijn T-shirt losjes. Kijk in de capuchon van mijn zomerjack. Op en onder mijn bureau. Kijk op het toilet waar ik daarstraks was, schud daar nogmaals mijn kleren uit, kijk zelfs in mijn onderbroek.

O jee, die hanger kan werkelijk overal liggen. In de auto van vriendin Gerrie die mij na haar bezoek om half 12 naar de trein heeft gebracht. Op het perron, in de trein, ergens onderweg naar de kaaswinkel. Op het toilet van het gemeentehuis.

Nee, niet wéér hè? Dat krijg je ervan: hangers met losse haken. Nou ja, het maakt niet echt uit. Ook voor oorbellen die ik achter mijn oorlel vastzet met een knopje heb ik een waar verliestalent. Hoe vaak zijn ze al niet in mijn sjaal of coltrui blijven hangen en raakte ik ze zo kwijt?

Mijn sieradendoos, bevolkt door tien eenlingen, heb ik opgeschoond. Maar enkele bewaar ik. Wie weet duikt hun andere helft nog ergens op. Dat gebeurde me namelijk ook met mijn mooiste oorhanger die manlief mij ooit gaf. Overal gezocht, op de gekste plaatsen. Na één nacht en dag vond ik mijn zilveren hanger, waar honderden voeten hadden gelopen. Onbeschadigd. Op het perron.

Een andere eenling vond ik maandenlang later pas weer. Toen ik het koepelraam op het platte dak van onze uitbouw schoonmaakte. Daar lag ie. In een plasje water. Helemaal verweerd. En ik vond ooit ook mijn zilveren schakelarmband - die ik tijdens een wandeling in het donker ineens miste – terug. Vlakbij huis, midden op de natte straatstenen, waar diverse auto's hem plat hadden kunnen walsen. Onbeschadigd.

Vandaag heb ik weinig hoop dat ik die tere oorhanger met minuscule kraaltjes ooit terug zal vinden. Hoe vertel ik dit Nelly?

's Avonds, als ik in de achtertuin aan het wroeten ben, komt manlief naar buiten. ‘Dit vond ik onder onze tweezitsbank.’ Eén keer raden wat hij daar tussen duim en vinger omhoog hield.

Nooit de deur uit zonder.....?

Hoe ik bij deze vraag kom? Misschien omdat het nu komkommertijd is en ik niets beters weet. Hoewel, ik las die vraag ooit ergens in een tijdschrift. Je mocht maar één antwoord geven. Het ging om het eerste wat in je opkwam. Ik ga nooit de deur uit zonder....? Een greep uit de antwoorden: *ontbijt – make up - een blik in de spiegel – mobiel – rolstoel – Tena lady - geld – zakdoek – sleutelbos – papieren – paraplu – extra onderbroek...*

Wat moet iemand met een extra onderbroek? Wat zegt dat over deze persoon? Ongetwijfeld zal het de interviewers hier ook om zijn gegaan. Wat zeggen die eerste antwoorden over al deze mensen? Wat voor verhaal zit hier achter?

Ben je wellicht een gezondheidsfreak? Een ijdelruit? Gehandicapt? Is iemand die als eerste “paraplu” noemt wat fobisch of neurotisch? Of gewoon heel praktisch? Prettig gestoord?

Eerlijk gezegd herinner ik me verder niets meer van dat artikel. En welk tijdschrift het was. Maar vanmorgen dacht ik ineens: Wat als jij nu die vraag krijgt? Slechts één antwoord mag! Maar dat is gewoon ondoenlijk. Want ik ga nooit zonder ontbijt de deur uit. Ook nooit zonder make up, want ik heb amper wenkbrauwen, dus die teken ik elke morgen bij voor de spiegel. En geld, zakdoek, sleutels en papieren? Heb ik uit praktische overwegingen altijd bij me. Net als mijn opvouwbare paraplu. En zo nóg wat zaken in mijn tas.

Mijn tas. Daar zeg ik me wat. Doet me denken aan het reizigersblad “Goede reis” van ARRIVA. Die pakt het toch wat gericht aan met de rubriek: “*Wat zit er in jouw tas?*” Vraag het aan iemand op het perron of in de trein. Of het nu gaat om vrouwen of mannen met een tas, jas of rugzak, het merendeel blijkt een hele waslijst mee te sjouwen. Op alles voorbereid.

Veel kan in mijn tas. Maar niet alles. Dus... blijft die beginvraag toch in mijn hersenpan sudderen. Want ik ben een vrouw met een beperkt gezichtsvermogen. Zonder bril red ik het echt niet. Ook ben ik half doof, dus mijn hoortoestellen? Daar kan ik absoluut niet meer zonder. Maar ik ga ook niet zonder kleren en schoenen de deur uit. En dus ook niet zonder tas. Als ik echt maar één antwoord mag geven? Ik ga nooit de deur uit zonder mijn... hulpstukken.

Piety Veenema - 31 juli 2012

Reacties op deze column tijdens een optreden in december 2012: Nooit de deur uit zonder.... <i>Gedag te zeggen – een dikke tuut</i>

TV-TAS

‘Ameland. Het hoeveelste eiland is dat ook al weer?’

Als ik die vraag van een collega opvang, moet ik denken aan TV-TAS. Een ezelsbruggetje om de volgorde van de eilanden te onthouden. Ooit op school geleerd: Texel – Vlieland – Terschelling - Ameland- Schiermonnikoog. TVTAS dus.

Ik ken ook nog een andere TVTAS. Van een oude buurtgenoot: een echte TV-tas. Ze laadt hem vol met broodjes, snoepjes en pakjes chocomel als ze - voor de zoveelste keer - een opname in de tv-studio mee mag maken. De laatste keer ging het om een of andere geldprijzenshow.

Wat als ik achter die volle maag zou schrijven:... en een beetje misselijk?

Een beetje misselijk. Dat had ik vroeger soms op schoolreisjes. Nog maar amper in de bus ging de oranje badtas - vol met vloerkadetjes en lekkers - al open. Dat hoorde erbij. Net als de melkbussen met zoete ranja die opgeschept werd met grote soeplepels in onze eigen meegebrachte bekers....

En zo zou deze column zomaar een heel andere richting uit kunnen gaan.

Maar goed, terug naar de tas van mijn buurtgenoot. Haar TV-tas.

Zo'n TV-tas heb ik niet. Wel een schoudertas, een rugtas, een reistas. En een optreedtas die steeds vaker klaarstaat. Een boodschappentas. En niet te vergeten: een werktas.

‘Wat zit er in jouw tas?’ Een vraag die Arriva af en toe aan treinreizigers stelt. Lees ik in hun blad *Goede reis*. En ja hoor, dat willen mensen wel vertellen (maar dat staat al in mijn vorige column “Nooit de deur uit zonder...?”).

‘Mijn tas? Daar zit mijn héle leven in,’ riep een jonge moeder eens uit. ‘Ze moeten het niet wagen die van me af te pakken.’

Er was ook eens een mevrouw die haar handtas op de passagiersstoel had gelegd. Terwijl ze parkeerde, rukte iemand haar portier open en griste haar tas weg. Als ú dit zou gebeuren, wat bent u dan kwijt?

‘Toon mij uw tas en ik zal u zeggen wie u bent,’ hoorde ik ooit iemand zeggen. Zou het echt? Het is maar net waar we mee bezig zijn of waarnaartoe we onderweg zijn. Zoals mijn oude buurtgenoot met haar TV-tas.

Maar voorlopig heeft zij die tas even opgeborgen. Ze verblijft momenteel op een van de TVTAS-eilanden.

Piety Veenema – 21 augustus 2012

Een soort Big Brother

‘Ik hou van de stilte.’ Als ik dat zeg kunnen mijn collega’s zich daar nauwelijks iets bij voorstellen. En mijn lunchvriendin ook niet. Want altijd als wij elkaar weer zien, staan onze monden amper stil. We komen tijd te kort.

Maar lunchvriendin ziet mij eens per zes weken hooguit twee uurtjes. En collega’s maken mij gemiddeld 18 uur per week mee. Op mijn werk is het meestal hectisch. Ik heb een breed takenpakket, spring geregeld links en rechts in waarbij veel wordt gecommuniceerd. Daarin ben ik gedreven en enthousiast. Een waterval.

Maar lieve mensen, jullie denken toch niet heus dat ik altijd zo ben? Lieve help, ik zou gillend gek worden. Nee, meer de optelsom van hollen of stilstaan. Ik schat dat ik gemiddeld zo’n 40% in volledige stilte doorbreng. Vermoedelijk denken mijn vriendin en collega’s aan een heel ander percentage.

‘Jij druk?’ vroeg een kennis eens. ‘Hoezo?’ Van een andere vriendin kreeg ik laatst een kaartje: *Bedankt voor je luisterend oor*. Ach ja. Het zijn slechts momentopnames die we van elkaar zien. Zelden de gehele persoon. Mits we ons maandenlang in een Big Brother-huis laten opsluiten met de camera dag en nacht op ons gericht.

Nu moet ik iets bekennen: ‘Big Brother is watching me.’ Niet in zo’n spookhuis, hoor. Maar toch volgt hij mij al drie jaar permanent. En word ik bij tijd en wijle geconfronteerd met mijn eigen levenswijze. Bij de audicien, die mijn geavanceerde hoortoestellen aansluit op de computer. Geen ontkomen aan. Daar op het beeldscherm zie ik het in allerlei grafieken. Genadeloos. Dat kan het zijn als je onwaarheid spreekt over hoeveel uur per dag je je hoortoestellen draagt. Het kan ook een bevestiging zijn van je eigen inschatting en je gedrag vervolgens beïnvloeden.

Momentopnames. Toch óók bij deze Big Brother. Zo bleek bij mijn eerste controlebezoek dat mijn gemiddelde draagtijd per dag 13,2 uur is. Drie jaar verder is dat opgelopen naar 14,7 uur. Spraak in stilte ging van 54% naar 42,5%. Spraak in lawaai en overig lawaai is gelijk gebleven. En bleek ik in het begin gemiddeld 39% stil te zijn... dat is intussen opgelopen naar 47,5%. Verbazingwekkend? Voor sommigen misschien... maar voor mijzelf een bevestiging. Bijna in balans.

Ik hou dus van de stilte. Van mediteren. Dat kan ik momenteel volop doen, want noodgedwongen praat ik zo weinig mogelijk. Kriebelhoest. Of dat veel invloed zal hebben op het stiltepercentage? Volgende keer de audicien maar eens vragen...

Piety Veenema – 1 oktober 2012

Brabants recept

Korstgebak met tuttifrutti. Dat krijtbord was het eerste wat mij opviel toen manlief en ik een plekje zochten op het overkapte terras van café De Zwaan aan het Vrijthof, de mooie dorpskern van Hilvarenbeek. Het was er al druk op deze vroege herfstige zondagmorgen, die nogal nevelig begonnen was. Groepen wielrenners hadden de lage tafels bezet, zodat wij aanschoven op de houten banken bij de hoge tafels. En natuurlijk bestelden we bij de koffie het “toetiefroetie”- gebak (uitspraak serveerster).

‘Tjongejonge, allemachtig.’ Dat was onze reactie EN van drie Brabantse wielrenners tegenover ons toen de ober geen gebakbordje, maar een ontbijtbord voor ons neerzette. Korstdeeg van zo’n 10 bij 18 centimeter, met een dikke laag vanillepudding, daarop een flinke schep tuttifrutti in gelei, daaroverheen slagroom en vervolgens de andere met poedersuiker bestoven korstplak. Zó hadden we ”toetiefroetie” nog nooit gegeten.

‘Is dit misschien een Brabants recept?’ vroeg ik de ober terwijl hij een tweede kop koffie neerzette. ‘De Zwaans recept,’ antwoordde hij met een brede grijns. ‘U was gewaarschuwd, het is een forse hap.’ Dat beaamden we volmondig, maar het was wel heel verrukkelijk. En het vulde zó dat we daar urenlang op konden fietsen en onze lunch maar uit bleven stellen.

Waar de ober ons niet voor gewaarschuwd had, was het effect dat tuttifrutti naderhand kan hebben. Later die middag belandden we in de uitgestrekte bosgebieden op een bank bij een waterplas. Op die bank stond onder andere: *De natuur wordt alleen overwonnen door haar te gehoorzamen.* En hoewel dit ergens anders op sloeg, vond ik het deze middag wel zeer toepasselijk.

Tijdens onze fietstocht al was me het poëziealbumversje van medelezer Wim te binnen geschoten: *Toen jij nog een heel klein meisje was en je moeder je moest wiegen, tilde jij je beentje op en liet er eentje vliegen.*

Wel, ik hoefde er niet eens mijn been voor op te tillen. Mijn darmen begonnen zich steeds meer te gedragen als ongeduldige schoolkinderen, draaiend op hun stoel, verlangend naar de verlossende schoolbel.

Later in deze herfstvakantieweek verpoosden we op het terras van restaurant “In den Bockenreijder” in datzelfde bosgebied. Brabantse gezelligheid, vooral de menukaart: *Minse, komtur bè zitte, ge zed welkom!*

Om er lyrisch van te worden. Evenzo van de toiletten in een aparte boerenschuur: *De plee.* Daar stond op een balk in fraaie letters geschreven: *De roepert en de poepert moete open blèève.*

Piety Veenema – 15 oktober 2012

Met deze column werd ik “Columnist van het jaar 2013” op de website van Alexander Hulleman: De brul van Hul (intussen is deze website opgeheven).

Herinneringsbankjes

We waren er weer. Is het al jaren traditie dat we hier in het voorjaar wandelen, zo langzamerhand begint het daar in november ook op te lijken. Het was rustig grijs herfstweer op 16 november, in tegenstelling tot wat het soms in deze maand kan zijn: stormachtig.

Stormachtig. Daaraan dacht ik toen wij dus in “Het Zwanenwater” waren, een natuurgebied ten zuiden van Callantsog. Je kunt hier eindeloos wandelen door de duinvalleien, in deze oase van rust. En onderweg kun je uitrusten of van het uitzicht genieten, op een van de ruim twintig herinneringsbankjes. Met soms aansprekende teksten.

“May the wind be always at your back”

Dat bankje op het uitkijkpunt bracht me 40 jaar terug in de tijd, naar 13 november 1972. De wind gierde om het huis, dakpannen vlogen je letterlijk om de oren. Ik herinnerde me reacties: “Nog maar 52, veel te jong.” En: “Die man had met zijn hartkwaal nooit door die storm naar zijn werk moeten fietsen.” Alsof mijn vader dan nog zou hebben geleefd. Mijn moeder, die met zeven kinderen van 12 tot 21 achterbleef, geloofde daar niet in. Ze was er van overtuigd dat mijn vader dan thuis zou zijn gestorven in plaats van in de fietsenstalling bij Philips.

“We cannot change the wind, but we can adjust our sails”

Misschien had mijn vader destijds de wind wel in de rug, mijmerde ik. Net als ik. Ik werd die maandagmorgen om half acht, lopend naar mijn werk, letterlijk door de wind vooruit geblazen. Onderweg hoorde ik de sirene van een ambulance. Veel later die dag besepte ik pas dat het wel eens de ambulance geweest zou kunnen zijn die op weg was naar mijn vader.

“Now close your eyes and listen”

Uitrustend op deze bank herinnerde ik me van een vorige keer het geluid van klotsend water tegen de walbeschoeiing. Nu – op deze grijze novemberdag - was het bijna windstil en geen enkele vogel was er te horen. Ineens dacht ik aan mijn column “*Wat als...*” die ik eind maart 2012 schreef, óók na ons bezoek aan “Het Zwanenwater”.

Wat als... ik hier een herinneringsbankje voor mijn vader zou mogen plaatsen...

Het eerste wat mij te binnen schoot: “*40 jaar voorbij*”

Tegelijk besepte ik: daar ga ik niet alleen over. Ik heb nóg zes zussen.

Maar voor mij zou – na de eerste najaarsstorm in november van het afgelopen weekend – de tekst nog een vervolg mogen krijgen: “*In de stilte ben jij*”.

Piety Veenema - 26 november 2012

Piety de Jong (1955) schrijft sinds 1998 onder de naam Piety Veenema. Dit is de meisjesnaam van haar overleden moeder.

Haar grootste passie ligt bij het schrijven van (korte) verhalen en misdaadromans. Daarnaast schrijft ze ook gedichten en columns. In deze bundel *“Hebt u dat ook wel eens?”* vindt u haar columns van 2010 tot en met 2012 over wat zij zoal meemaakt en wat haar opvalt.

Piety is werkzaam als beslisser/kwaliteitsmedewerker Bijstand en WMO bij de gemeente . (sinds 1 oktober 2018 met pensioen).

Sinds 1 december 2009 heeft ze een eigen website www.pietyveenema.nl (gedichten, meditaties, gedichten bij foto's, columns en verhalen).

Wilt u reageren op haar columns? Mail dan piety-veenema@live.nl

Sinds het voorjaar 2010 schrijft Piety columns voor www.welkominzuidhorn.nl

Ook schrijft ze voor deze site FOTO-gedichten.

U vindt haar op de **Startpagina** van deze site. Als u op **columns** klikt, verschijnen alle bijdragen van de columnisten in beeld.

Verder kunt u Piety ook vinden onder **Hobby & vrije tijd > Kunst>**

Klik op **Piety Veenema**, dan komt u bij haar laatste 12 bijdragen, zowel fotogedichten als columns.

Ook kunt u hier een aantal bundels van haar gratis downloaden.

[Piety Veenema Kunst - Hobby & Vrije Tijd - Welkom in Zuidhorn](#)